

Soms is het leuk om je als vertaler even te laten zien

Manik Sarkar in gesprek met Margot Poll

Manik Sarkar (1973) is literair vertaler, docent en schrijver. Hij verwierf bekendheid met zijn debuutroman Ossenkop (2024). Hij vertaalt uit het Engels en Frans en is de vaste vertaler van Philippe Claudel en Joël Dicker. Ook vertaalde hij De boekhandel van Algiers van Kaouther Adimi en Ngando en andere verhalen van de Congolese journalist en schrijver Paul Lomami-Tshibamba. Hij doceert vertalen aan de Vertalersvakschool Amsterdam.

Margot Poll studeerde Italiaanse taal- en letterkunde in Florence en Leiden en was redacteur bij NRC, aanvankelijk bij Binnenland, later bij de Boekenredactie. Ze schreef toen vooral over (vertaalde) Italiaanse literatuur.

Soms is het leuk om je als vertaler even te laten zien

In een speciale vertaaleditie van NRC Boeken sprak Margot Poll in november 2022 met enkele literair vertalers over 'hun moeilijkste zin'. Vierde in de reeks was Manik Sarkar, die vertaalt uit het Engels en Frans.

‘Calomnies!’ en ‘Ces procédés sont ignobles!’

(uit: *Thérapie de groupe 2: Ce qui se conçoit bien* van Manu Larcenet)

‘Laster!’ en ‘Abject en infaam!’

(uit: *Groepstherapie II: Wat men goed begrijpt* van Manu Larcenet)

Volgens mij is er bij het vertalen weinig moeilijker dan korte zinnen met veel zeggingskracht. Sinds een paar jaar vertaal ik naast ‘klassieke’ literatuur ook *graphic novels*. In *Groepstherapie II* van de Franse cartoonist Manu Larcenet komt een talkshowgesprek voor tussen de zeventiende-eeuwse Franse schrijver Boileau en de ‘ik’, een alter ego van de auteur, die hem er in gezwollen bewoordingen van beschuldigt een marionet te zijn van het grootkapitaal. Hierop reageert Boileau met twee tekstballonnen, waarvan de eerste het woord *Calomnies!* bevat (‘Laster!’) en het tweede de zin *Ces procédés sont ignobles!*. Op die korte zin heb ik lang zitten broeden. Hier moest iets komen dat zowel arrogant, gedragen, ouderwets als scherp was. De letterlijke vertaling zou uitkomen op ‘Deze gang van zaken is onwaardig’ wat niet bepaald soepel loopt en al helemaal niet dezelfde directheid en boosheid uitstraalt. Ik moest dus iets vinden dat klinkt als een uitroep en nog grappig is ook. En dat bovenal in die krappe tekstballon past...

Uiteindelijk kwam ik uit op ‘Abject en infaam!’, de stopwoordjes van Bram Moszkowicz uit de tijd dat hij nog advocaat was. Wat betekenis betreft komt dat in de buurt van het origineel, maar wat belangrijker is: het past perfect in de context. Bovendien is het iets wat ik me niet vaak veroorloof: een vertalersgrapje. Want veel Nederlandse lezers zullen dit herkennen als een knipoog naar die strafpleiter, en dan zullen ze er misschien een ogenblik bij stilstaan dat deze tekst door een vertaler onderhanden is genomen. Vertalers worden geacht onzichtbaar te zijn, maar soms is het leuk om jezelf heel even te laten zien.

Zinnen kunnen ook op een heel andere manier lastig zijn; voor het meest recente boek dat ik vertaalde – *Ngando et autres histoires* van Paul Lomami-Tshibamba – moest ik me verdiepen in de Congolese cultuur maar toegankelijke informatie was nauwelijks te vinden. En jaren geleden vertaalde ik *Over mannen* van Laurent Mauvignier, waarin een folterscene voorkwam die zo gruwelijk was dat ik er letterlijk wakker van heb gelegen en waar ik nu, jaren later, nog steeds liever niet aan terugdenk. Het voelde alsof ik met een hand voor mijn ogen tussen m’n vingers door naar het scherm gluurde.’